בשיפוצים

איך צריך לתכנן את הביאנלה באתונה כאשר המצב ביוון כל כך הפכפך? כריסטוס פאריידיס (Paridis Christos) כותב על הביאנלה החמישית והשישית – פרויקט דו-שנתי שהוא גם אמנותי, גם פוליטי וגם חברתי.

מאמר מאת כריסטוס פרידיס פברואר 12, 2016

כיכר אומונויה (Omonoia) היא האתר הפופולרי ביותר במרכז אתונה. אותות השפל הכלכלי וההידרדרות החברתית ניכרים כאן יותר מבכל מקום אחר בעיר: חלונות ראווה שבורים, שווקי פשפשים בהם מציגים בגדים זולים תחת כיפת השמיים, מהגרים אומללים, מכורים לסמים מרוששים וחסרי בית ממלאים כל פינה. זנות מכל סוג פורחת ברחובות משקיעת השמש ועד זריחתה. כאן אפשר למצוא דוכני מזון מהיר ודוכני הגרלות לצד חנויות שמוכרות עיתונות מכל העולם ואת כל סוגי המגזינים. חלק זה של העיר, שפעם היה רחובה הראשי, נחשב בשנות השישים והשבעים של המאה הקודמת לשער הכניסה לעיר לכפריים שהיגרו אליה עקב העוני בפריפריה. כיום אומונויה היא היעד הסופי עבור אלה שהעזו לחצות את הים האגאי מטורקיה, בתקווה להימלט מעוני ואלימות ואולי אף למצוא לעצמם עתיד טוב יותר באירופה.

poka-yio_massimiliano_mollona_xenia_kalpaktsoglou_20153.jpg

[1]מייסדי הביאנלה של אתונה (משמאל, פוקה איו; מימין, זניה קלפקצוגולו) עם מסימיליאנו מולונה, המנהל האמנותי של "אומונויה", הביאנלה של אתונה 2016-2017
© ניסוס וסילופולוס

בגיון (Bageion), מלון אגדי שנבנה בסוף המאה ה-19 על ידי האדריכל הגרמני ארנסט צילר (Ziller), ניצב בכיכר כבר למעלה ממאה שנה. בימים אלה, הבאים למלון מוצאים עצמם במוקד הביאנלה של אתונה. האירוע, המתרחש בתמיכת עיריית אתונה, מאחד את הביאנלה החמישית והשישית לאירוע אחד שיתמשך לאורך שנתיים (האירוע התחיל ב-2015 וצפוי להימשך עד סוף 2017, כשדוקומנטה 14 תפתח באתונה. זו הפעם הראשונה בהיסטוריה שדוקומנטה תיפתח מחוץ לגרמניה ולקאסל). אף שהיה פנינה ארכיטקטונית מאז הקמתו, המלון נינטש והוזנח עד לאימוצו על ידי פרויקט הביאנלה. הבניין הניאו-קלאסי, בעל שלוש הקומות, מכיל תקרות נישאות, מסדרונות וחדרי אורחים מרווחים, אזור קבלה ואולמות מרשימים. המקום נושא את התפוררותו בגאון; הטיח המתקלף מחזיר את האור החודר מבעד לחלונות הענק הפונים לכיכר ההיסטורית החשובה ביותר של העיר. הביאנלה שואלת את שמה מהכיכר, אומונויה, שמשמעותה "ניצחון". פעמיים בשבוע נפגשות בבגיון קבוצות אמנים המשתתפות בביאנלה, כדי לתכנן ולהקים פרויקטים שיוצגו בחודשים הקרובים.

[2] nikos_kessanlis_rhinoceros_1997.jpg

[3]ניקוס קסנליס. קרנף. טכניקה מעורבת, ממדים משתנים
1997. באדיבות קלרה רומנוס. © דימיטריס צובלקאס

פתיחת הביאנלה הייתה ב-25 ביוני, 2015. באולם הנשפים הישן בבגיון הוצגה עבודתו של ניקוס קסנליס (Kessanlis) (1930-2004), קרנף (Rhinoceros, 1997). העבודה גדולת הממדים, בטכניקה מעורבת, שמציעה פרשנות חדשה לחיתוך העץ המפורסם של אלברכט דירר (Dürer), יצרה ניגוד חריף עם הסביבה המתפוררת. המשמעות כנראה הייתה שאפשר וצריך להתאים מחדש אמנות למקום ולזמן. לצד העבודה הוצג המיצב בשיפוצים (Construction Under) של Underconstruction Group, המיתולוגי הבניין של החזית בהשראת .על החזית נתלה שלט ענק ועליו ביוונית כתוב "Άντερ Κονστράξιον", כלומר "בשיפוצים", שאותו ניתן לפרש על המרמזת אמנותית כמחווה המשותפת העבודה של אמנים רבים, הפועלים יחד למען מטרה חדשה ומועילה. פגשתי את האמן פוקה איו (Yio), ממקימי הביאנלה של אתונה ואוצר-שותף שלה, לצד מנהל הביאנלה, מאסימיליאנו מולונה (Mollona). איו הסביר מדוע הם בחרו במודל הדו-שנתי: "כשבוחרים להיות פתוחים להתנסות, אין זה אומר שיודעים מה תהיה התוצאה. אנחנו מאמינים שבתנאים בהם נמצאת היום יוון אי אפשר להעמיד תערוכה קונבנציונלית. כרגע עתידה של יוון נמצא בתהליך של עיצוב, הערכה והגדרה מחדש. כשהכול נמצא באי יציבות, גם אופייה של הביאנלה תחת סימן שאלה. לכן עלינו לשקף הפכפכות זו בכך שניצור מבנה גמיש, מתמשך, דמוי-סדנה למפעל הזה".

[4] underconstruction_group_under_construction_2015.jpg

[5] משתנים ממדים, מעץ עשוי שלט Άντερ Κονστράξιον. 2015. בשיפוצים Underconstruction Group
© צרילנה בטאלי. באדיבות Underconstruction Group

אין ספק שהמשבר הניע את האוצרים לגבש מסגרת לביאנלה שחורגת מהמקובל בתערוכות אמנות – הצגת אמנות מצוינת. כאן לב הפרויקט הוא פורום לדיונים, שיתוף פעולה, ושיח פתוח בין אמנים, אקטיביסטים וקבוצות אלטרנטיביות נוספות, כשכולם מנסים לנצל נכסים ציבוריים ולהרחיב את תחום השפעתם בתקופה חדשה של פוליטיקה והתעוררות מחשיבה ומאידאלים עבשים. מולונה, שהוא אנתרופולוג ופרופסור בגולדסמית-קולג' בלונדון, רואה בביאנלה זו הזדמנות – לא רק עבור יוון אלא גם עבור כל אירופה – לעסוק בהתנסות דמוקרטית, שיתופית והשתתפותית, באמצעות צורות אמנות חדשות שישנו וירחיבו את השיחה על הנושאים הקריטיים והחברתיים של אירופה במאה החדשה.

[6] BiennaleOpenAssembly.jpg

[7]אסיפה פתוחה לדיון ציבורי והחלפת ידע בין אקדמאים, אקטיביסטים, קבוצות עצמאיות וקואופרטיבים במלון בגיון, 19 בנובמבר.
2015 © ניסוס וסילופולוס

[8] Synapse1.jpg

[9]סינפסה 1: הצגת מעבדה להפקות אחרי 2011
בגיון © Square Omonoia at — Team Communication

בדצמבר האחרון נפגשו קבוצות המעורבות בביאנלה כדי לדון באספקטים שונים של הפרויקט ובסדר היום שלו בסימפוזיון שנקרא ״סינפסה 1״. קבוצות אלו אימצו את עקרון השיתופיות, שאותו אין לקבל כמובן מאליו בעולם האמנות. עדיין, על מנת שפרויקט אמנותי, פוליטי וחברתי זה יתפקד ויצליח עליו להיות מחוסן מפני ההכרח להתעלות מעל הסטנדרט המקובל לביאנלה. עקרון זה קבע את הסדר בו קבוצות שונות הוזמנו לתרום את חלקן בעיצוב האופי והמבנה של כלל הפרויקט. הביאנלה פרסמה קול קורא בינלאומי המזמין את כל המעוניינים לעבוד אתה ולתרום לה. עד עכשיו מספר קבוצות, כמו ארגונים ללא מטרת רווח וחללי תצוגה אלטרנטיביים, כמו גם התיאטרון הלאומי היווני וקבוצות של צלמים, פסלים, ציירים ואמנים קונספטואליים התחילו לעבוד על פרויקטים הקשורים לזירת האמנות, לזכויות אדם ולעוד נושאים בוערים בתחום החברתי.

[10] BiennaleCampusNovel.jpg

Campus Novel [11]
בגיון © ניסוס וסילופולוס

האם זה מזכיר את האגורה של אתונה העתיקה? ההשוואה סבירה בהחלט. האגורה הייתה נושא הביאנלה הרביעית והגרסה העכשווית היא המשכה. בסוף מרץ ייפתח לציבור סימפוזיון "סינפסה 2". אם התוצאה תציע דרך חדשה, יצירתית ואפקטיבית להתקדמות, תהליכי ההתארגנות יעוצבו בהתאם. בינתיים אין עוד ציוני דרך משמעותיים.

מה יהיה ב"פינאלה" הגדול, בסוף 2017? פוקה איו חושש מההשלכות, ואומר: "אנחנו מקווים שהתוצאות יראו הצטברות פורה של כל האלמנטים השותפים לניסוי זה. נקווה שלאחר כל הדיבורים יוותר משהו מוחשי, אפילו אם התוצאה היא לא יותר מסדנת אמנות שיתופית. כפי שכבר אמרתי, אתונה אינה זקוקה לעוד פסטיבל אמנות קונבנציונלי. אנשים מצפים למשהו חדש, שישאיר אחריו משהו בעל משמעות. בימינו מה שבסיסי והכרחי זה לאו דווקא יצירתיות באמנות, אלא יצירתיות מכל הסוגים. חשוב שאמנות תמוצב כך שתתרום לשינוי חברתי באופן משמעותי יותר, ולא תידחק לשוליים כדבר מיותר. כיום, התשתיות והתקציבים החברתיים שלנו כמדינה צומצמו. לכן עלינו להתריע נגד התפישה שאמנות היא מותרות. הגיע הזמן לנצל את התושייה, העבודה, היצירתיות, והאסתטיקה שלנו למען טובת הכלל".

Source URL: https://tohumagazine.com/he/article/%D7%91%D7%A9%D7%99%D7%A4%D7%95%D7%A6%D7%99%D7%9D

Links
-[1] https://tohumagazine.com/sites/default/files/poka

yio_massimiliano_mollona_xenia_kalpaktsoglou_20153_0.jpg
[2] https://tohumagazine.com/he/file/nikoskessanlisrhinoceros1997jpg
[3] https://tohumagazine.com/sites/default/files/nikos_kessanlis_rhinoceros_1997.jpg
[4] https://tohumagazine.com/he/file/underconstructiongroupunderconstruction2015jpg-0
[5] https://tohumagazine.com/sites/default/files/underconstruction_group_under_construction_2015_0.jpg
[6] https://tohumagazine.com/he/file/biennaleopenassemblyjpg
[7] https://tohumagazine.com/sites/default/files/BiennaleOpenAssembly.jpg
[8] https://tohumagazine.com/he/file/synapse1jpg-0
[9] https://tohumagazine.com/sites/default/files/Synapse1_0.jpg
[10] https://tohumagazine.com/he/file/biennalecampusnoveljpg
[11] https://tohumagazine.com/sites/default/files/BiennaleCampusNovel.jpg